

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy o
prokuraturze oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym
(druk nr 1358)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 30 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego ustawy o prokuraturze oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym wykonuje obowiązek dostosowania krajowego porządku prawnego postanowień decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej oraz decyzji ramowej Rady 2008/947/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków i decyzji w sprawie zawieszenia lub warunkowego zwolnienia w celu nadzorowania przestrzegania warunków zawieszenia i obowiązków wynikających z kar alternatywnych.

Celem powołanych decyzji ramowych jest pełne urzeczywistnienie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych, a tym samym usprawnienie współpracy między państwami członkowskimi i daleko idące przyspieszenie procedowania w sprawach karnych, w których występuje czynnik międzynarodowy. W porównaniu z klasyczną pomocą prawną rozwiązania odwołujące się do wspomnianej wyżej zasady zakładają bowiem wykonanie orzeczenia organu państwa obcego w najkrótszym możliwym terminie oraz stosowanie praktycznie wyłącznie norm prawnych państwa wykonania orzeczenia. Na podobnych założeniach opierają się zresztą przepisy dotyczące wzajemnego uznawania kar o charakterze pieniężnym, a także regulacje związane z wzajemnym uznawaniem nakazów konfiskaty, które zostały już wprowadzone do polskiej procedury karnej (chodzi odpowiednio o rozdziały 66a i 66b oraz 66c i 66d ustawy – Kodeks postępowania karnego, dalej również jako: kodeks lub k.p.k.).

W przypadku decyzji ramowej 2008/909/WSiSW do postanowień mających wpływ na kształt nowych uregulowań przyjmowanych na gruncie k.p.k. (dodawane rozdziały 66f i 66g) należy zaliczyć enumeratywne wyliczenie sytuacji, w których możliwa jest odmowa przyjęcia skazanego, wyłączenie organu centralnego i pozostawienie wzajemnych kontaktów na poziomie sądów bądź też innych właściwych organów, wyłączenie warunku zgody państwa wykonania (z wyjątkiem jedynie przekazania do państwa innego niż państwo, którego obywatelem jest skazany i w którym ma on miejsce zamieszkania lub państwo, do którego zostałby wydalony), znaczne ograniczenie wymogu uzyskania zgody samego skazanego, a ponadto także wiążące określenie terminów dla podjęcia decyzji w przedmiocie uznania wyroku i wykonania kary (90 dni) oraz transferu skazanego (30 dni).

W myśl przepisów implementujących wskazaną decyzję ramową, procedurę przekazania do wykonania kary pozbawienia wolności wszczyna – z urzędu lub na wniosek skazanego – sąd okręgowy, w którego okręgu zapadło orzeczenie. Powinien on przy tym kierować się ideą jak najpełniejszej realizacji wychowawczych oraz zapobiegawczych celów kary. Wystąpienie może być adresowane do sądu albo innego organu państwa, którego skazany jest obywatelem i w którym ma stałe albo czasowe miejsce pobytu, tudzież państwa, którego jest obywatelem i do którego zostałby wydalony po odbyciu kary lub zwolnieniu z zakładu karnego, czy też wreszcie państwa trzeciego, jeżeli skazany przebywa na terytorium państwa polskiego bądź państwa wykonania orzeczenia. W pierwszych dwóch z wymienionych powyżej wypadków zgoda skazanego na przekazanie nie będzie wymagana, podobnie jak i w sytuacji, gdyby przekazanie miało nastąpić do państwa, do którego skazany zbiegł z obawy przed toczącym się postępowaniem karnym lub dla uchylenia się od obowiązku odbycia wymierzonej już kary.

Orzeczenie sądu krajowego nie będzie musiało być tłumaczone na język urzędowy państwa wykonania, w przeciwieństwie do zaświadczenia, jakie będzie dołączane do jego odpisu i które to będzie zawierało wszelkie niezbędne dane warunkujące prawidłowe wykonanie kary (analogiczny sposób wymiany dokumentów oraz informacji sprawdził się w ramach procedury europejskiego nakazu aresztowania).

Ustawodawca przewidział możliwość odstąpienia od wystąpienia lub ewentualnie jego cofnięcia, jeżeli okaże się, że przekazanie orzeczenia do wykonania nie gwarantuje osiągnięcia celów kary pozbawienia wolności albo w razie zaistnienia innych przeszkód. Oprócz tego sądom orzekającym w przedmiocie przekazania zapewniono możliwość zasięgnięcia informacji o treści prawa obcego normującego kwestię warunkowego zwolnienia. Skądinąd odnośnie do tej ostatniej instytucji sądom przyznano również prawo uczynienia zastrzeżenia, że w przypadku danego skazanego zastosowanie znajdą regulacje prawa polskiego.

Decyzje w omawianych sprawach będą zapadały na posiedzeniach, w których będą mogły uczestniczyć strony, w tym skazany i jego obrońca (o ile się stawi), zaś postanowienie sądu będzie podlegało zaskarżeniu w trybie zażalenia.

Postępowanie wykonawcze będzie najpierw zawieszane, a następnie – po otrzymaniu przez sąd informacji o zakończeniu wykonywania kary – umarzone. Przesłanką do umorzenia będzie także informacja o wydaniu i wykonaniu w innym państwie członkowskim orzeczenia co do tego samego czynu. Natomiast w sytuacji przekazania do wykonania zaledwie części wymierzonej kary pozbawienia wolności, dalsze jej wykonanie nastąpi już na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a okres wykonania za granicą zostanie zaliczony na poczet kary.

Ponadto dodawany rozdział 66f normuje kwestie związane z transportem skazanego, a w szczególności jego przewozem przez terytorium innego państwa członkowskiego. Organem kompetentnym w tym zakresie, tj. zarówno do wystąpienia z wnioskiem o udzielenie zgody na przewóz, jak i do jego cofnięcia, ma być Minister Sprawiedliwości.

Również w postępowaniu inicjowanym wystąpieniem państwa członkowskiego UE o wykonanie kary pozbawienia wolności (rozdział 66g) sądem właściwym będzie sąd okręgowy. Ustawodawca przesądził też, że postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia powinno zapaść w terminie 40 dni, a udział w posiedzeniu będą mieli prawo wziąć prokurator, skazany i wybrany przez niego obrońca, względnie obrońca wyznaczony mu z urzędu przez prezesa sądu. W tym wypadku także ma przysługiwać zażalenie (prawomocne rozstrzygnięcie winno przy tym zostać wydane przed upływem 90 dni od dnia otrzymania wyroku wraz ze stosownym zaświadczeniem).

Przesłanki odmowy wykonania orzeczenia uregulowane zostały wyczerpująco w art. 611tk, zaś w pozostałych przepisach zamieszczono rozwiązania stanowiące odzwierciedlenie tych, które muszą być zawarte w ustawodawstwach pozostałych państwa członkowskich w związku z kompetencjami przyznanymi sądom polskim w kontekście przekazywania kar do wykonania (kwestia wyrażenia zgody na przejęcie do wykonania orzeczenia zapadłego wobec osoby niebędącej obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej, zasięgania dodatkowych informacji, stosowania tymczasowego aresztowania lub innych środków zapobiegawczych, przewozu przez terytorium państwa polskiego, powiadamiania o istotnych okolicznościach wiążących się z wykonywaniem kary pozbawienia wolności).

Z kolei implementacji decyzji ramowej Rady 2008/947/WSiSW dokonuje się przez dodanie w k.p.k. rozdziału 66h, zatytułowanego „Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, karę ograniczenia wolności, samoistnie orzeczonej

środek karny, a także orzeczenia o warunkowym zwolnieniu oraz warunkowym umorzeniu postępowania karnego”, oraz rozdziału 66i – „Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia karnego związanego z poddaniem sprawcy próbie”. Warto w tym miejscu podkreślić, że w odróżnieniu od wcześniej opisanych procedur orzekanie w tych sprawach powierzono, odpowiednio, sądowi meriti i sądowi rejonowemu, w którego okręgu sprawca posiada stałe miejsce pobytu. Ważne jest poza tym również to, że wykonanie kar o charakterze probacyjnym, przekazane sądom polskim, ma się odbywać – co do zasady – według postanowień prawa krajowego.

Przepisy rozdziału 66i regulują ponadto przesłanki odmowy wykonania orzeczenia oraz zgodnie z decyzją ramową określają terminy na wydanie postanowień w tym przedmiocie (30 dni to termin wyznaczony dla sądu pierwszej instancji, natomiast dla wydania orzeczenia prawomocnego przewidziano termin 60 dni).

Opiniowana ustawa nowelizuje także ustawę z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze wobec konieczności wprowadzania regulacji umożliwiających współpracę polskiej prokuratury z organem Unii Europejskiej, jakim jest Eurojust, po zmianach wprowadzonych na mocy decyzji Rady 2009/426/WSiSW z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wzmocnienia Eurojustu i w sprawie zmiany decyzji 2002/187/WSiSW ustanawiającej Eurojust w celu zintensyfikowania walki z poważną przestępczością.

Jednocześnie konsekwencje nowelizacji k.p.k. zostają uwzględnione na gruncie ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym.

Wedle przepisu przejściowego nowe regulacje z zakresu przekazywania i przejmowania do wykonania kar pozbawienia wolności nie będą stosowane do wyroków wydanych przed dniem 5 grudnia 2011 r., a dopuszczone w art. 611t § 5 pkt 1 i art. 611tk §1 pkt 3 lit. a wyjątki od uzyskania zgody na przekazanie w przypadku skazanego mającego obywatelstwo polskie nie będą mogły być wykorzystywane w stosunku do wyroków wydanych przed datą 5 grudnia 2011 r. Ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa została uchwalona przez Sejm w efekcie rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw (druk nr 4583, który wpłynął do Sejmu 18 sierpnia 2011 r.)

Pierwsze czytanie projektu miało miejsce w dniu 18 sierpnia 2011 r. na 98. posiedzeniu Sejmu. Projekt ustawy został skierowany do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, która przekazała go do podkomisji nadzwyczajnej. Po posiedzeniu w dniu

29 sierpnia przyjęto sprawozdanie podkomisji. W tym samym dniu Komisja przyjęła sprawozdanie, w którym wniosowała o przyjęcie projektu ustawy wraz z poprawkami.

Drugie czytanie projektu ustawy miało miejsce na 99. posiedzeniu Sejmu. Wobec braku poprawek Sejm przystąpił do III czytania.

Ustawa została uchwalona na tym samym 99. posiedzeniu Sejmu w dniu 31 sierpnia 2011 r.

III. Uwagi szczegółowe i propozycje poprawek

1. W art. 1 w pkt 3, w art. 611td w § 2 wyraz "wykonywania" zastępuje się wyrazem "odbywania";
2. W art. 1 w pkt 3:
  - a) w art. 611td w § 3 oraz w art. 611tk w § 1 w pkt 2 po wyrazie "członkowskim" dodaje się wyrazy "Unii Europejskiej",
  - b) w art. 611u w § 2 po wyrazie "członkowskiego" dodaje się wyrazy "Unii Europejskiej",
  - c) w art. 611ua w § 2 oraz w art. 611ug w § 3 w pkt 2 po wyrazie "członkowskim" dodaje się wyrazy "Unii Europejskiej";
3. W art. 1 w pkt 3, w art. 611tg w § 1 po wyrazach "o wykonanie" dodaje się wyrazy "w Rzeczypospolitej Polskiej";
4. W art. 1 w pkt 3:
  - a) w art. 611u:
    - w § 1 skreśla się wyraz "legalne",
    - w § 2 skreśla się wyraz "legalnego",
  - b) w art. 611ud:
    - w § 1 skreśla się wyraz "legalne",
    - w § 4 skreśla się wyraz "legalnego";
5. W art. 4 i 5 proponuje się zmianę zastosowanych oznaczeń jednostek redakcyjnych i zastąpić paragrafy ustępami, zgodnie z zasadami techniki legislacyjnej.

Beata Mandylis

Główny legislator